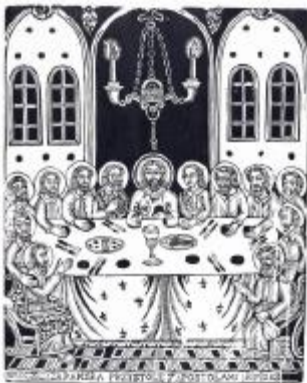

Sv. Juraj zabíja draka

Sv. Juraj tu predstavuje rytiera, ktorý zachraňuje kráľovskú dcéru a bojuje s drakom, ktorý ohrozuje ľudí. Uctievanie sv. Juraja sa rozšírilo vo východnej ako aj západnej cirkvi, kde ho začali uctievať v období krížových výprav ako patróna rytierov. Popularita svätého sa odzrkadlila aj v iných spoločenských vrstvách. Je uctievaný aj ako patrón sedliakov, pastierov, vojakov a orodovník v prípade epidémie. Na poľskom území sa na sviatok sv. Juraja konali mnohé obrady, ktoré mali zaistiť bohatú úrodu a ochranu dobytku. V tomto čase sa taktiež začínala pasienková sezóna.

Posledná večera

Posledná Večera je v ľudovom umení populárnou témou, ktorá predstavuje ustanovenie Eucharistie popísané v evanjeliu alebo scénu, ktorá zobrazuje reakciu apoštolov na správu, že jeden z nich zradí Ježiša. Plazowski drevoryt spája tieto dva motívy poslednej večere.

Scény z Biblie

Drevoryt predstavuje biblické scény zo Starého zákona: stvorenie Evy (fragment), Boha, ktorý ukazuje prvým rodičom strom poznania, dedičný hriech, prácu Adama na poli (fragment), Kaina, ktorý zabíja Ábela, ako aj Noemovu archu.

Drevoryt je pravdepodobne časťou väčšej kompozície, ktorá sa kedysi odtlačala z dvoch kociek-matric. Časť, ktorá sa nezachovala (ľavá strana) predstavovala pravdepodobne, okrem iného, stvorenie Adama a ich prácu po vyhnaní z raja.

Matka Božia Turská

Matka Božia Turská pripomína podobu Matky Božej na svätom obraze z Mariazellu (Rakúsko). Legenda hovorí, že krčmár žijúci neďaleko Turska (Veľkopoľské vojvodstvo) sušil pred domom navlhčený drevoryt, ktorý predstavoval Matku Božiu z Mariazellu. Obraz za zvuku zvonov zvolávajúcich veriacich na omšu odletel smerom do kostola v Tursku, kde spadol na zem. Tento fakt bol prijatý ako zázrak a do svätyne začali prúdiť pútnici. Kult sa rozšíril v 2. polovici 18. stor. a čoskoro bol prijatý v celom Poľsku. Obraz Matky Božej Turskej bol vyhlásený za zázračný.

Zázrak z Waldürnu

Zobrazenie Svätej Krvi z Waldürnu vzniklo koncom 16. stor. na základe legendy, ktorá rozpráva o udalosti z kostola sv. Juraja vo Waldürne (Nemecko). V roku 1330, počas konsekrácie, malo víno premenené na krv vyliate na korporál vytvoriť zázračný obraz, ktorý predstavoval Ukrižovaného obkoleseného 11 tvármi Krista. To je v Poľsku zriedkavé zobrazenie, poznáme ho len z niekoľkých pamiatok ľudového umenia – devočných grafík, sklenených obrazov, ako aj z reliéfov v kaplnkách pri cestách.

Pieta

Predlohou tohto obrazu bol svätý obraz Matky Božej Bolestnej z Jaroslavi (Podkarpatské vojvodstvo). Podľa legendy pastieri, ktorí hľadali stratený dobytok, našli zvieratá ako kľáčia okolo stromu divej hrušky, na ktorej sa ukázala Matka Božia s telom Krista na kolenách.

Zobrazenie na plazovskom drevoryte je zrkadlový obraz originálu, ktorý sa nachádza v svätostánku Matky Božej Bolestnej v Jaroslavi, ako aj na iných známych devočných grafikách týmto zobrazením.

Matka Božia s dieťaťom

Zobrazenie vychádza z obrazu Matky Božej Snežnej, ktorého originál sa nachádza v rímskom kostole S. Maria Maggiore.

Od 16. stor. sa kult tohto zázračného obrazu rozširoval po celej Európe, vrátane Poľska. V okolí Plazowa sa uctievali mnohé podoby Matky Božej Snežnej, medzi inými: Matka Božia Ležajská z kostola Bernardínov v Ležajsku, Matka Božia Tešiteľka z Jodlowky alebo Matka Božia z Jaroslawskeho kolegiálneho kostola.

Scéna pod krížom

Grafika predstavuje Krista na kríži a pri ňom Matku Božiu Bolestnú, sv. Máriu Magdalénu a sv. Jána. Pod krížom je viditeľná Adamova lebka. Postava ukrižovaného je ovinutá girlandou v tvare srdca. Pod ramenami Krista sú umiestnené devočné prvky v tvare srdca s monogramami, čo môže ukazovať nato, že prvým vzorom pre drevoryt mohol byť uctievaný obraz z neznámeho svätostánku.

Sv. Kazimír

Predlohou pre túto grafiku mohol byť drevoryt z roku 1521, ktorý sa nachádza v životopise svätého Kazimíra – syna poľského kráľa Kazimíra Jagelovského a Alžbety Rakúskej, ktorého autorom je pápežský legát Ferenius. Vzorom mohla byť aj figurína sv. Kazimíra umiestnená nad sarkofágom s jeho relikviami v katedrále vo Vilniuse. Tento ikonografický typ, ktorý predstavuje Svätého ako mládenca s krížom a ľaliou boli známe vďaka devočným obrazom a obrázkom, ktoré rozširovali okrem jezuitov aj baziliáni – uniáti, ktorý obzvlášť uctievali sv. Kazimíra. Svätý je uctievaný ako patrón Poľska a Litvy.

Kristov krst

Kompozícia predstavuje sv. Jána, ktorý krstí Ježiša v rieke Jordán. Túto udalosť sprevádza anjel s rozprestretým rúchom, štyri anjelské hlavy aj Duch Svätý v podobe holubice.

Podobné ikonografické vzorce, obľúbené v cirkvi západného obradu používali tiež tvorcovia ikon, ktorých práce môžeme nájsť v cerkvách v okolí Plazowa.

Kôš s kvetinami (*koltryna*)

Koltryny boli obklady stien z papiera alebo plátna, v Poľsku známe od obdobia renesancie. Na začiatku sa objavovali na dvoroch, po čase ozdobovali interiéry kostolov, mestských domov a na koniec si našli cestu aj do sedliackych chalúp. V bohatých domoch a v kostoloch zastupovali polychrómiu. V chudobnejších príbytkoch sa vešali alebo lepili na steny a plnili úlohu tapisérie. Drevoryt je nedokončený: uši koša aj niektoré listy a kvety majú nevyrezané alebo nedokončené detaily.

Sv. Barbara a sv. Katarína

Obe sväté boli všeobecne uctievané ako patrónky každej potreby, ako aj patrónky mnohých povolání a cechov. Ku sv. Barbare sa modlili predovšetkým o dobrú smrť, bola aj orodovníčkou v čase búrok a požiarov a počas epidémie moru. Sv. Katarína bola považovaná za najmocnejšiu spomedzi „štrnástich svätých pomocníkov“.

Sv. Onufer

Tento svätý je uctievaný v cirkvi východného aj západného obradu. Predstavujú ho s dlhými vlasmi a bradou, ktoré mali byť jeho jediným odevom. Kaplnky so sochou sv. Onufera sa stavali na samotách, pri lesných cestičkách, na horách. Do dnes je jeho kult stále živý v pravoslávnom monastiere v Jablecznej nad Bugiem. Uctieva sa ako patrón cestovateľov, tkáčov a drožkárov.

Sv. Mikuláš

Svätý Mikuláš sa uctieva v katolíckej cirkvi západného aj východného obradu. V okolí Plazowa mu bolo zasvätených niekoľko cerkví. Podoby svätca, patróna pastierov, ktorý strážil dobytok a chránil pred nákazou aj vlkmi, kupovali veľmi často klienti rodiny Kostryckých, ktorí vlastnili najmenej tri drevené matrice spojené so sv. Mikulášom. Takzvané „Mikołajki” sa lepili v maštaliach, aby chránili úžitkové zvieratá pred chorobami a vlkmi.

Sv. Mikuláš

Svätý Mikuláš – tvorca zázrakov, je zobrazený v liturgickom odeve biskupa gréckokatolíckej cirkvi. Ľavá dľaň je zdvihnutá a požehnáva, v pravej je zavretá kniha.

Sv. Mikuláš

Svätý v šate, s biskupským žezlom, so zdvihnutou rukou, ktorá požehnáva. Je zobrazený s typickými atribútmi: kľáčiacim pastierom, vlkom a trojicou detí v nádobe, ktorých mal zachrániť pred smrťou. Hore je „Oko prozreteľnosti“.

Kristus na tróne

Takéto zobrazenie Krista je jedným z troch základných kanonických typov pre ikony s Kristom vo východnej katolíckej cirkvi.

Sv. Anton Padovský z Radeznice

Predlohou drevorytu bol zázračný obraz sv. Antona z kostola Bernardínov v Radeznici, ktorá bola dôležitým centrom kultu tohto svätého v Poľsku do 2. polovice 19. stor. Sv. Anton bol všeobecne uctievaný aj ako patrón chudobných, manželstva, rodičiek. Obracali sa k nemu v prípade choroby dobytka alebo straty nejakých predmetov.

Sv. Anton Padovský z Radecznice

Jediný drevoryt označený monogramom „M K” (Maciej Kostrycki?). A však štýl podpisu a dátumu sa zreteľne odlišujú od formy nápisu umiestneného pod obrazom. Môžeme sa domnievať, že Maciej Kostrycki vyrezal svoje iniciály aj dátum až po zakúpení matrice.

Ukrižovaný Kristus

Jedna z interpretácií zobrazenia Krista z Kobylanky (Podkarpatské vojvodstvo), uctievaného od 17. stor. Jeho kult sa rozširoval aj mimo hraníc Poľska: v biskupských vizitáciách z 18. stor. sa spomína maďarských pútnikov. Mnoho zachovalých drevorytov s podobou Kobylanského Krista potvrdzuje popularitu svätostánku v Kobylanke v 18. a 19.storočí.

Korunovácia Matky Božej

Korunovácia Matky Božej je častým motívom v západnej katolíckej cirkvi. Občas boli tieto zobrazenia uznávané ako obrazy Svätej Trojice. Dogma o Bohu existujúcom v podobe troch osôb bola ťažko zrozumiteľná nielen pre sedliakov, ale aj pre ľudových umelcov. Stávalo sa potom, že obraz Svätej Trojice bol spojený s korunováciou Matky Božej, ktorú považovali za jednu z Trojice.

Sv. Peter a sv. Pavol

Sv. Pavol je uctievaný ako patrón tkáčov a povražníkov, ako aj orodovník v čase búrok s krúpami. K sv. Petrovi sa modlili o pomoc predovšetkým kováči a klampiari. Podľa poľských ľudových povier začínajú odo dňa sviatku apoštolov (29. júna) v lesoch rásť hríby.